

1.2 Viešas visuomenės supažindinimas Visagine

Viešo susirinkimo, skirto visuomenės supažindinimui su planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita "Nauja atominė elektrinė Lietuvoje" ir įvykusio 2008 m. rugsėjo 23 d. Visagino savivaldybėje,

PROTOKOLAS

Susirinkimo pirmininkas: T. Matulionis (AB „Visagino atominė elektrinė“);
Susirinkimo sekretorius: A. Šmaižys (Lietuvos energetikos institutas);
Dalyvauja: T. Bonn, M. Laurencig (Pöry, Suomija), visuomenės nariai (sąrašas pateiktas priede "Susirinkimo dalyvių registracija").

Iki viešo visuomenės supažindinimo suinteresuotos visuomenės motyvuotų pasiūlymų negauta.

Susirinkimo pirmininkas T. Matulionis sveikina susirinkusius, trumpai pristato planuojamą ūkinę veiklą ir informuoja apie tinklapį www.vae.lt, kuriame galima išsamiau susipažinti su visu naujos AE projektu bei su PAV ataskaita. Taip pat informuojama, kad su PAV ataskaita galima susipažinti AB „Lietuvos energijos“ centrinėje buveinėje, Visagino, Ignalinos ir Zarasų rajonų savivaldybių administracijose.

Žodis suteikiamas T. Bonn. T. Bonn anglų kalba (su vertimu į lietuvių kalbą) pristato pranešimą "Naujos atominės elektrinės Lietuvoje poveikio aplinkai vertinimo ataskaita" (pranešimo skaidrės pateiktos priede „Pranešimas apie PAV ataskaitą“). Pranešimo metu susirinkimo dalyviai supažindinami su poveikio aplinkai vertinimo (PAV) ataskaitos rengėjais, su PAV tikslais bei procedūromis, PAV ataskaitos turiniu, galimais poveikiais naujos AE statybos ir eksploatacijos metu. Pristatymas baigiamas pagrindinėmis PAV ataskaitos išvadomis.

Pirmininkas dėkoja pranešėjui ir prašo užduoti klausimus PAV ataskaitos rengėjams. Prieš užduodant klausimus, T. Matulionis informuoja susirinkusius, kad pagal nustatytą tvarką bus parengtas susitikimo protokolas, su kuriuo bus galima susipažinti arba AB „Lietuvos energija“ centrinėje buveinėje, arba internetiniame tinklapyje www.vae.lt.

Klausimas: Ar greta esančiuose kaimuose po kelių dešimtmečių žmonės galės susilaukti sveikų vaikų.

Atsakymas: Jonizuojančios spinduliuotės sąlygota metinė gyventojų apšvita dėl naujos AE ir esamų Ignalinos AE objektų bus kelis kartus mažesnė už apribotą dozę (0,2 mSv).

Klausimas: Kodėl PAV ataskaitoje nėra konkrečiai nurodomas koks bus pasirinktas reaktoriaus tipas ir koks bus galingumas? Kadangi nagrinėjami įvairūs reaktorių tipai ir galingumai, galimos įvairios blokų skaičiaus kombinacijos, todėl gali skirtis jų poveikis bei fiziškai toks blokų skaičius gali netilpti į planuojamas aikšteles.

Atsakymas: PAV ataskaitoje nagrinėjant įvairius reaktorių tipus buvo vertinamas maksimalus galimas poveikis nuo maksimalios galios. Poveikį vertinant tokiu būdu, visos galimos kombinacijos bei galios lygiai yra padengti. Aikštelių dydžius apibrėžė Užsakovas. Be to, pagal planuojamos ūkinės veiklos PAV įstatymą, galimos ūkinės veiklos poveikis turi būti išsamiai ištyrinėtas prieš priimanč technologinius ir ekonominius sprendimus. PAV ataskaitoje taip ir yra padaryta, o dėl atsirandančių tam tikrų neapibrėžtumų, PAV vertinime tai kompensuojama priimanč blogiausio scenarijaus prielaidą ir vertinant maksimalų galimą poveikį.

Klausimas: Kokią naudą dėl naujos AE turės Ignalinos AE regiono gyventojai? Kur bus apgyvendinami 3500 darbuotojų, kurie atvyks statybų metu? Kokios bus investicijos į regioną, kokia bus reali nauda?

Atsakymas: PAV ataskaitoje yra atskiras skyrius, kuriame nagrinėjamas socialinis-ekonominis poveikis. Jame parodyta, kad šis poveikis tiek statybos, tiek eksploatacijos metu bus teigiamas – statybos metu darbuotojus reikės apgyvendinti, padidės teikiamų paslaugų bei prekių apimtys, eksploataavimo metu bus sukurta ilgalaikių darbo vietų ir šio regiono gyventojams. PAV ataskaitoje socialinis-ekonominis poveikis išnagrinėtas taip išsamiai, kaip tik buvo įmanoma.

Klausimas: Ar buvo įvertintas poveikis Drūkšių ežero pakrantėms (poilsio zonoms, papildimiams)? Kadangi stebimas žymus pasikeitimas nuo to, kokios pakrantės buvo prieš pradėdant eksploatuoti esamą Ignalinos AE ir kokios jos yra dabar – užaugę meldai, dumblas ir t.t. Kiek ilgai dar bus galima ežere maudytis? Kas turėtų investuoti į pakrančių tvarkymą bei ežero „gaivinimą“?

Atsakymas: Poveikis pakrantėms bus koncentruotas ties pasirinkta statybos aikštele ir ties aušinamo vandens paėmimo ir išleidimo vietomis. Šis poveikis bus trumpalaikis, o poveikio tolesnėms ežero pakrantėms nesitikima. Jei kartais būtų neplanuotas poveikis ir labiau nutolusioms pakrantėms, tai naujos AE operatorius turėtų imtis atitinkamų poveikio sumažinimo priemonių. Investicijos ir finansavimo klausimai nepatenka į PAV ataskaitos nagrinėjamų klausimų apimtį.

Klausimas: Poveikis ežerui dėl Ignalinos AE eksploatacijos akivaizdžiai matomas, kodėl PAV ataskaitoje nėra atsižvelgiama į tai, kad jau dabar ežeras yra tiesiogiai paveiktas.

Atsakymas: Ežero būklė PAV rengėjų buvo išsamiai tyrinėta, net ir pateikus PAV ataskaitą buvo organizuotas nardymas papildomai įvertinat ežero būklę. Be to, rengiant PAV ataskaitą, buvo atliekamos papildomos studijos, kuriose dar detaliau nagrinėta ežero, jo pakrančių būklė. PAV rengėjas sutinka su pastaba, kad ežero naudojimas rekreacijos tikslais nėra pakankamai išnagrinėtas, į tai bus atsižvelgta parengiant atnaujintą PAV ataskaitos versiją.

Klausimas: Planuojama ūkinė veikla turi būti organizuojama taip, kad mažiausiai paveiktų ekosistemą ir būtų naudinga. Vertinimas nėra pakankamai informatyvus ir neparodyta, koks bus poveikis per visą 60 metų naujos AE eksploatacijos laikotarpį, kaip jis kės eksploatacijos metu? Kodėl buvo pasirinktas toks vertinimo formatas?

Atsakymas: Poveikio aplinkai vertinimo tvarką nustato atitinkami teisės aktai, vertinimo apimtis yra nustatyta naujos AE PAV programoje, kuri buvo derinama su visuomene, valstybės ir savivaldos institucijomis ir buvo patvirtinta Aplinkos ministerijos. Poveikis vertinamas visam 60 metų naujos AE eksploatacijos laikotarpiui, pvz. vertinti suminiai susidarančių atliekų kiekiai, ribojantys ežero aušinimo faktoriai taip pat galioja visam eksploatacijos periodui. Prašoma, kad klausiantysis pateiktų raštų motyvuotą pasiūlymą dėl vertinimo metodikų, kuris bus išsamiai išnagrinėtas.

Klausimas: Vertinant alternatyvas ir jų poveikius, turėtų būti priimtas bazinis „nulinis“ scenarijus ir su juo lyginama. Dabar vietos alternatyvos atrodo labai formaliai. Ar buvo lygintas poveikis aplinkai su nuliniu scenarijumi?

Atsakymas: Naujos AE statybos vietos alternatyvos parinktos atsižvelgiant į esamą infrastruktūrą – elektros perdavimo linijas, aušinamo vandens esamus paėmimo ir išleidimo kanalus ir kitus objektus, statybos vietų pasirinkimo pagrindimas pateikiamas atitinkame PAV ataskaitos skyriuje.

Klausimas: Gana ilgą laiką Lietuvos mokslo institutai vykdė mokslinį tyrimą „Atominė energetika ir aplinka“ ir viena iš šio tyrimo išvadų buvo, kad šiluminis poveikis pakeitė ežero ekosistemą – tam tikros rūšys išnyko, kitos atsirado, prasidėjo dumblių procesas ir kt. Be to, ežero pakrantės tapo mažiau priimtinos turizmui. Tačiau PAV ataskaitoje teigiama, kad dėl šiluminio poveikio ežerui neigiamo poveikio nebus.

Atsakymas: Vertinant šiluminį poveikį ežerui buvo priimti trys scenarijai (T1, T2 ir T3). T1 atitinka šiluminę apkrovą, kuri buvo eksploatuojant abudu Ignalinos AE blokus. T2 – maksimali šiluminė apkrova, kuriai esant buvo konstatuota, kad tokia šiluminė apkrova ekologiniu požiūriu ežerui yra nepriimtina. T3 scenarijaus atveju vertinta, kad aušinimo vanduo nebus visai išleidžiamas į ežerą. Buvo padaryta išvada, kad ir nesant šiluminio poveikio ežero būklė nebegrįš į pradinę gamtinę būseną, kokia buvo prieš pradėdant eksploatuoti Ignalinos AE. Poveikio aplinkai vertinimo ekspertų nuomone, ežero eutrofikacijos procesams didžiausią įtaką turėjo Visagino buitinių nuotekų valymo įrenginių į ežerą išleidžiamas vanduo.

Klausimas: Buvo paminėta, kad nauja AE turės teigiamą poveikį ne tik Ignalinos AE regionui, bet ir kaimyninei šaliai – Latvijai. Remiantis kokias indikatoriais šis teigiamas poveikis buvo įvertintas? Pavyzdžiui, Olikluoto atominės elektrinės Suomijoje PAV ataskaitoje buvo teigiama, kad 50% visų darbų vykdys vietinės Suomijos bendrovės, tačiau prasidėjus statyboms jų liko 25%.

Atsakymas: PAV ataskaitoje nėra galimybės tiksliai nurodyti kokia dalis, kokio regiono darbuotojų vykdys statybos darbus. Yra paminėtas bendras maksimalus darbuotojų skaičius, kurių reikės statybos metu. Nežiūrint į tai, iš kur šie darbuotojai atvyks, jiems gana ilgą laikotarpį reikės būsto, prekių, įvairių paslaugų, o tai be abejo sąlygos teigiamą ekonominį poveikį regionui. Tas pats galioja ir Latvijos regionui, iš kurio ir į kurį važinės naujos AE statyba vykdančys darbuotojai. Remiantis Suomijos patirtimi, statant atominę elektrinę regione buvo jaučiamas žymus teigiamas ekonominis poveikis, nepriklausomai nuo to iš kur atvykdavo darbuotojai.

Klausimas: PAV ataskaitoje poveikiai nagrinėjami normalios eksploatacijos metu. Ką reikės daryti, jei įvyks neprognozuojamos avarijos, pvz. tokio dydžio kaip tai buvo Černobylio AE? Tarybiniais laikais buvo dokumentai, kuriuose buvo teigiama, kad Ignalinos AE atveju, Lietuvos, Latvijos ir Baltarusijos gyventojai turėtų būti evakuoti. Ką reiktų daryti, jei tokia nevaldoma avarija įvyktų naujoje AE?

Atsakymas: PAV ataskaitoje yra atskiras skyrius, kuriame nagrinėjamas projektinės ir sunkiosios avarijos poveikis aplinkai. Vertinant sunkiąją avariją, remtasi Suomijos kriterijais, taikomais sunkiųjų avarijų vertinimui, t.y. vertinamas Cs-137 100 TBq išmetimas į aplinką. Lyginant Černobylio AE su planuojamais naujos AE III ir III+ kartos reaktoriais, yra esminis skirtumas – Černobylio AE neturėjo apsauginio kiauto. Tikimybinuose vertinimuose parodoma, kad sunkiosios avarijos tikimybė yra mažesnė nei 10^{-6} , t. y. toks įvykis gali įvykti kartą per milijoną metų. Tačiau nežiūrint į tokią labai mažą tikimybę, buvo atliktas ir sunkiosios avarijos pasekmių vertinimas. Projektinės ir sunkiosios avarijos pasekmių vertinimo rezultatai parodė, kad pagrindiniai apsaugos veiksmai šių avarijų atveju yra maisto produktų, geriamo vandens bei pieno vartojimo apribojimai. Atstumai nuo naujos AE, kur reiktų taikyti šiuos apribojimus, projektinės ir sunkiosios avarijos atveju atitinkamai yra apie 10 km ir keletą šimtų km. Gyventojų evakuacijos taikyti nereiktų jokiais atvejais.

Klausimas: Kaip galima modeliuoti sunkiąsias avarijas, kuomet nėra pasirinkta konkreti technologija?

Atsakymas: Buvo remtasi Suomijos patirtimi ir teisės aktais, kuriuose nepriklausomai nuo reaktoriaus tipo yra nurodytas sunkiosios avarijos kriterijus – 100 TBq Cs-137 išmetimas į orą. Priėmus tokį išmetimą buvo modeliuojama nuklidų sklaida atsižvelgiant į meteorologines sąlygas ir vietovės ypatybes.

Klausimas: Abejojama ar apklausos būdu yra pritarta naujos AE statybai. Kodėl nepasinaudota tyrimais, kurie buvo vykdomi prieš statant Ignalinos AE? Kodėl neužsiminta apie tektoninį lūžį? Ateityje alternatyvi energetika bus saugesnė ir efektyvesnė, kodėl statoma atominė elektrinė? Koks bus reaktorius – ar naujausios technologijos, ar jau technologiškai pasenęs? Klausiantysis taip pat išreiškė nuomonę apie „Leo LT“ įkūrimą, jo vadovų atlyginimus ir politinę situaciją.

Atsakymas: Pirmininkas padėkoja už pasisakymą ir patikina, kad į motyvuotas pastabas bus atsižvelgta.

Klausimas: PAV ataskaitoje nėra nurodyta, kokios teritorijos bus urbanizuotos statant ir eksploatuojant naują AE, pvz. saugyklos, gamybinės bazės, nauji keliai, geležinkelio linijos, elektros linijos ir t.t. Be to, norint parodyti naujos AE naudą, reikėtų parodyti, kad Ignalinos AE regiono miestai (Visaginas, Zarasai, Daugpilis) bus pigiai apšildyti, naudojant iš AE išleidžiamą perteklinę šilumą.

Atsakymas: PAV ataskaitoje yra paminėta galimybė naudoti naujos AE išleidžiamą šilumą Visagino ir regiono šildymui. PAV ataskaita bus papildyta aiškiau išdėstant naudą, kurią gaus regiono gyventojai.

Klausimas: Kaip bus tvarkomos susikaupusios radioaktyviosios atliekos ir panaudotas branduolinis kuras (PBK)?

Atsakymas: PAV ataskaitoje yra atskiras skyrius, kuriame aprašytos įvairios pasaulyje taikomos strategijos bei galimybės saugiai tvarkyti radioaktyvias atliekas ir PBK nesukeliant žalingo poveikio gyventojams. PBK laidojimo klausimu pasaulyje vykdomi išsamūs tyrimai. Nusprendus PBK laidoti Lietuvoje, bus atliekami atskiri poveikio aplinkai vertinimai. Be to, PBK tvarkymo klausimai Lietuvoje nėra nauji, kadangi Ignalinos AE susikaupęs kuras ilgą laiką turės būti tvarkomas ir saugomas.

Klausimas: Ar etiška gaminti elektros energiją, ją eksportuoti kitoms šalims, o sau kaupti radioaktyvias atliekas ir jas palikti ateinančiom kartom?

Atsakymas: Manoma, kad tai nėra susiję su PAV nagrinėjamais klausimais.

Klausimas: Nors PAV ataskaitoje teigiama, kad Latvijai bus teigiamas poveikis, tačiau latviai yra priešingos nuomonės, kadangi Daugpilio regionas tampa nepatrauklus, krenta butų ir žemės kaina. Kaip ir kur bus saugomas PBK ir kokį poveikį gali sukelti skirtingos technologijos?

Atsakymas: Dėkojama už pastabą ir klausimą, į kuriuos bus atsizvelgta atnaujinant PAV ataskaitą. Pirmininkas taip pat primena, kad Latvijoje bus organizuojami du vieši susitikimai su Latvijos visuomene – Daugpilyje ir Rygoje.

Klausimas: Skaitant PAV ataskaitą nevisai suprantama kodėl pasirinkta tokia šiluminės apkrovos schema. Vykdam naujos AE statybos darbus reikės daug tonų betono, geležies ir kitų medžiagų, kurias pagaminti reikės daug elektros energijos, bus išmetami teršalai į aplinką, kodėl tai nėra vertinama PAV ataskaitoje? Kodėl toks mažas 35% naujos AE naudingumo koeficientas, kodėl ne 60% ar 80%? Išleidžiamą aušinimo vandenį reikėtų naudoti Visagino ir kitų regiono miestų šildymui. Klausiantysis taip pat pasigedo atsakymų į pastabas, kurias siuntė naujos AE PAV programos rengimo metu.

Atsakymas: Dėkojama už pasisakymą ir teigiama, kad į motyvuotas pastabas bus atsizvelgta. Atsakymai į motyvuotus pasiūlymus PAV programos rengimo metu yra PAV programos prieduose, kaip tai reikalaujama nustatytuose teisės aktuose, ir ši informacija yra laisvai prieinama Aplinkos ministerijos ir naujos AE projekto internetiniuose tinklapiuose. Pirmininkas pažada klausiančiajam asmeniškai atsiųsti atsakymus į PAV ataskaitai pateiktas pastabas.

Klausimas: Ar buvo vertinama, kas būtų, jei nauja AE nebūtų išvis statoma?

Atsakymas: Nulinės alternatyvos poveikis buvo vertinamas, priimant prielaidą, kad toks pats energijos kiekis būtų gaminamas kitokį kurą naudojančiose elektrinėse ir įvertinant, koks kiekis teršalų tuomet būtų išmetamas į aplinką. Taip pat vertinta kaip keistūsi ežero buklė, jei į jį nebūtų išleidžiamas aušinimo vanduo.

Klausimas: Ar nulinės alternatyvos atveju buvo vertinamos atsinaujinančios energijos rūšys, ar tik organinis kuras? Kodėl vertintas energijos kiekis, kuris reikalingas tenkinti trijų šalių poreikius, o ne vien tik Lietuvos?

Atsakymas: Planuojama ūkinė veikla numato naujos atominės elektrinės, kurios galia neviršys 3400 MW, statybą ir eksploataciją, tokios galios elektrinei ir atliekamas poveikio aplinkai

vertinimas. Naudos AE maksimali galia nustatyta remiantis ilgalaikėmis elektros energijos poreikio prognozėmis.

Klausimas: Vertinant sunkiosios avarijos pasekmes, išmetimai priimti pagal Suomijos reikalavimus. Ar Europos Sąjungos reikalavimai yra griežtesni?

Atsakymas: Europos Sąjungos reikalavimų kaip vertinti sunkiosios avarijos pasekmes nėra.

Klausimas: Aikštelė Nr. 2 nėra visai tinkama, nes į jos sanitarines apsaugos zoną patektų Visagino kolektyviniai sodai. Ar sodai bus iškelti? Aikštelė Nr. 1 taip pat turi trūkumų – aukštai esantys gruntiniai vandenys, supiltinis gruntas.

Atsakymas: Aikštelių palyginime nurodyta, kad sąlygos naujai AE yra palankesnės aikštelėje Nr. 1. Sanitarinė apsaugos zona nebūtinai turės būti 3 km spinduliu apie naują AE. Zonos dydis priklauso nuo reaktoriaus tipo ir daugeliui jų pakanka 1-1,5 km dydžio sanitarinės apsaugos zonos.

Klausimas: Europos Sąjunga nepritaria atominės elektrinės statybai ir kažin, ar pritaro. Ar verta ruošti tokias daug kalnuojančias studijas?

Atsakymas: PAV užsakovas ir rengėjai neturi informacijos apie Europos Sąjungos nepritarimą naujos AE statybai Lietuvoje.

Klausimas: Ar bus parengtas šio viešo pristatymo protokolas, kuriame būtų galima susipažinti su visais pateiktais klausimais ir atsakymais į juos.

Atsakymas: Kaip reikalauja visuomenės informavimo tvarka, protokolas bus parengtas per 5-ias darbo dienas po viešo pristatymo, pasirašytas ir su jo popierine versija galima bus susipažinti AB „Lietuvos energija“ centrinėje buveinėje Vilniuje (Žvejų g. 14) arba naujos AE projekto interneto svetainėje – www.vae.lt.

Klausimas: Kodėl nėra įtrauktas įvairių gyventojų sveikatos rodiklių vertinimas? Remiantis esama patirtimi, praėjus 20 metų nuo Ignalinos AE eksploatacijos pradžios stebimas skydliaukės, onkologinių susirgimų padidėjimas, tačiau padidėjimas stebimas ne arti Ignalinos AE, o už 25-50 km spinduliu nuo Ignalinos AE.

Atsakymas: Dėkojama už klausimą ir prašoma pateikti informaciją kur tokie duomenys apie susirgimų padidėjimą pateikti, kad ekspertai galėtų juos įvertinti.

Pirmininkas dėkoja visuomenei už dalyvavimą, primena kur bus galima susipažinti su susitikimo protokolu. Jei kiltų pastabų dėl protokolo ar atsirastų motyvuotų pasiūlymų dėl PAV ataskaitos prašoma juos siųsti PAV organizatoriui arba PAV rengėjams. Skelbiama, kad susirinkimas yra baigtas.

Protokolo priedai:

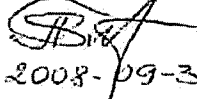
1. Susirinkimo dalyvių registracija (2 lapai);
2. Pranešimas apie PAV ataskaitą (8 lapai).

Pirmininkas

Tadas Matulionis

Sekretorius

Artūras Šmaižys

Viešas visuomenės supažindinimas su naujos atominės elektrinės
poveikio aplinkai vertinimo ataskaita

Visaginas
2008 m. rugsėjo 23 d.

DALYVIŲ SARAŠAS

Nr.	Vardas, Pavardė	Parašas	e-pašto adresas; telef.; faks. (pildyti nebūtina)
1.	Vaidas Brašiūnas		vaidas_b@mail.lae.lt 8-687-41856
2.	Regina Jodavicius		1004-642-2003@psd.lt
3.	Ceslovas Blazienė		865244012
4.	Vaiboras Blazevičius		869992858
5.	Alena Bernauskaitė		alena.bernaukaitė@gmail.com
6.	Darius Kavaliūnas		darius.kavaliunas@gmail.com
7.	INGRIDA STOLINKIENĖ		8-659-52487
8.	SARUNA STBLINSKAS		8-686-43035
9.	Nail Galikov		galikov@mail.lae.lt 887-53
10.	Sergej Krutov		8-689-71701
11.	Demetrius Kurjus		8-648-20210
12.	Artij Kruglov		KRUGLOVA@mail.lae.lt
13.	Olya Raupienė		8-616-13643 200042 men pridaus
14.	Daiva Barševičius		8-686 67080
15.	Grigoras Tolotuchina		grigoras.kroto redaktorius
16.	Stanislas Kobas		Stanislas.kobas@gmail.com 83553720
17.	Stanislovas Stankevičius		Terminuoto seminaras 8-615-43127
18.	Alita Čiulė Masulė		alita.čiule@psd.lt 2021192047
19.	Daute Debra		daute.debra@psd.lt 67525720

Viešas visuomenės supažindinimas su naujos atominės elektrinės
poveikio aplinkai vertinimo ataskaita

Visaginas
2008 m. rugsėjo 23 d.

DALYVIŲ SARAŠAS
(tęsinys)

Nr.	Vardas, Pavardė	Parašas	e-pašto adresas; telef.; faks. (pildyti nebūtina)
20.	Saulius Pikišay		saulius@ataga.lt 3-681-72430
21.	Vestluras Stanavičius		vestas@tts.lt
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			
30.			
31.			
32.			
33.			
34.			
35.			
36.			
37.			
38.			